

РЕШЕНИЕ

№ 42976

гр. София, 22.12.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXVII КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в
публично заседание на 05.12.2025 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Калина Пецова

ЧЛЕНОВЕ: Димитрина Петрова
Ралица Рачкова

при участието на секретаря Евгения Стоичкова и при участието на
прокурора Цветослав Вергов, като разгледа дело номер **10187** по описа за
2025 година докладвано от съдия Калина Пецова, и за да се произнесе взе
предвид следното:

Делото е образувано по касационна жалба от Г. В. К. срещу Решение №24559/16.07.2025г. на
АССГ по административно дело № 11162/2023г., с което е отхвърлена исковата молба на
настоящия касатор срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ С..

С жалбата се иска отмяна на оспореното решение. Назначена е правна помощ, като е изготвено
допълнение към жалбата, в което се сочи, че решението е неправилно, незаконосъобразно и
необосновано. Допуснати били и съществени процесуални нарушения в хода на производството.
Допуснати били неправилно само двама свидетели, като с определение от 17.06.2024г.
допускането на останалите е отказано. Счита, че това определение е неправилно, тъй като делото
не е с фактическа и правна сложност, с оглед заявения материален интерес. Неправилно било
отказано изслушването на медицинското лице от Затвора С. при мотив, че е поискано доказване
на отрицателен факт.

Намира решението и за необосновано, тъй като съдът не е обсъдил доказателствата по делото
заедно и поотделно. Бланкетно било прието, че няма данни за нарушения от страна на
затворническата администрация.

Не били разгледани и всички възражения, като например – недостиг на жилищна площ, липса на
въздух, липса на осветление.

Неправилно бил тълкуван материалния закон, поради задължението да бъде обсъден

кумулятивния ефект от условията, при които се изтърпява наказанието, което не е сторено, в противоречие със задължителната практика на СЕС.

Моли за отмяна на решението и уважаване на исковата претенция, алтернативно моли решението да бъде отменено и делото да бъде върнато за ново разглеждане на друг състав.

В проведеното съдебно заседание касаторът не се явява за осъществяване на видеоконферентна връзка и не се представлява.

Ответникът се представлява от юрк Д., която оспорва жалбата, поддържа писмения си отговор и моли решението да бъде оставено в сила.

Представителят на СГП заявява становище за неоснователност на жалбата.

Съдът, въз основа на данните по делото, становищата на страните и въз основа на закона, намира следното:

Жалбата е процесуално допустима, като подадена от правнозаинтересована страна и в срок.

Разгледана по същество, същата се явява неоснователна.

Съдът е приел следното от фактическа и правна страна.

Предявен е иск с правно основание чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС.

Ищецът Г. В. К., гражданин на руската федерация, адр. [населено място] 1309, [улица], Софийски Централен Затвор твърди, че за периода 08.05.2015 г. до датата на подаване на исковата молба – 15.03.2023 г. , се намира в Софийски централен затвор /СЦЗ/ без срещу него да има влязла в сила присъда. Твърди, че битово бил поставен в нечовешки условия, включително недостатъчна жилищна площ, липса на въздух и осветление, забрана да ползва телевизор, принуден е бил да спи на осветление, значително била ограничена възможността му за движение. Така били ограничени основни негови права, което отговаряло на критериите за нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС. Твърди, че от това неспазване на основните му права и свободи, понесъл неимуществени вреди, изразяващи се в значително влошаване на здравословното му състояние и инвалидизиране. По-конкретно твърди: аденома на простатата, хемороиди, счупен нос, увредено зрение, подагра, осакатяване на крайниците му, което довело до невъзможност за движение. Тези неимуществени вреди били в пряка причинна връзка с посоченото неизпълнение на чл. 3 от ЗИНЗС, които неимуществени вреди той търпял за периода 08.05.2015 г. до датата на подаване на исковата молба – 15.03.2023 г. Ето защо, моли ответникът ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „Изпълнение на наказанията“, като администрация, осигуряваща законосъобразността на обществените отношения в Софийски централен затвор /СЦЗ/, да бъде осъдена да му заплати обезщетение за претърпените неимуществени вреди в размер на 27 000 000 евро, ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба, до окончателното изплащане на сумата.

Искът е увеличен по искане на ищеца с протоколно определение от 27.01.2025 г.

Съдът извел: По иска по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС:

Съгласно чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3.

Съгласно чл. 3, ал. 1 и ал. 2 от ЗИНЗС, осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унизително отношение. За нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или

малоценност. Посочената разпоредба възпроизвежда и детайлизира разпоредбата на чл. 3 от Конвенция за правата на човека. Посочените норми, както и практиката на ЕСПЧ и на националните съдилища, създават минимум хуманни стандарти, на които следва да отговаря изпълнението на наказанието „лишаване от свобода“, както и задържането под стража. Нарушаването на тези стандарти обуславя отговорността на държавата за причинени имуществени и неимуществени вреди – арг. от чл. 284, ал. 1 и ал. 5 от ЗИНЗС. Ищецът извежда нарушаване на цитирания чл. 3 от ЗИНЗС с неизпълнението от ответната администрация на задължението ѝ да спазва нормите, които осигуряват на лицата, пребиваващи в местата за изпълнение на наказанието „лишаване от свобода“ или за задържане под стража, съответните битови стандарти и стандарти относно правото на достъп до медицински грижи.

Съдът приел, че предвид презумпцията по чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС, при установяване на нарушение по чл. 3 от закона, настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното.

Възприел, че видно от приетата по делото СМЕ, няма данни за здравословното състояние на ищеца преди постъпването му в затвора, за да се сравни с тези данни след това. Съгласно същата, след постъпването си в затвора ищецът се е ползвал от право на достъп до здравни грижи, като са му правени различни специализирани изследвания – ЯМР и ЕМГ. Вещото лице допуска, че липсата на физическо натоварване в затвора може да е довело до напредване развитието на „многоетажната остеохондроза, протрузии и дискови хернии в шийната и поясната област на гръбначния стълб“.

Последното обаче съдът не възприел като засягане на права на ищеца по чл. 3, ал. 1 и ал. 2 от ЗИНЗС, което да има за последица понасянето на неимуществени вреди по смисъла на чл. 284, ал. 1 и ал. 5 от ЗИНЗС. Посочил, че режимът на пребиваване в затворите и местата за задържане под стража е строго и конкретно регламентиран от ЗИНЗС и ППЗИНЗС, както и от издадени въз основа на тях заповеди и инструкции. Тези правила предвиждат минимум битови стандарти, като жилищна площ, достъп до ток, топлина, вода, възможност за двигателна активност, достъп до здравни грижи, социални дейности и други подобни. Този минимум гарантира съответното ниво на живот в затворите и местата за задържане под стража, така че да не бъде нарушен горецитираният стандарт по чл. 3, ал. 1 и ал. 2 от ЗИНЗС, съответно по чл. 3 от Конвенция за правата на човека. В рамките на тези стандарти няма ограничения на правата на лицата, намиращи се в затворите и местата за лишаване от свобода, защото пребиваването там има за цел законосъобразното ограничаване на права.

За конкретния случай приел, че не се доказвало по отношение на ищеца да не са спазвани цитираните стандарти, а напротив. Не се установявало противното и от разпита на допуснатите му свидетели М. и Р. от откритото съдебно заседание от 11.11.2024 г.

Не приел като нарушение на този стандарт и това, че ищецът е бил принуден да спи на осветление и не му е бил осигурен телевизор. Възприел, че подаването на ток в затвора е ограничено до 22:00 ч. за всички спални помещения/килии. За времето от 22:00 ч. до 06:00 ч. има дежурно осветление. Осветлението през деня от 06:00 ч. до 22:00 ч. може да бъде контролирано от самите лишени от свобода. Това е съобразено с чл. 97, т. 11 от ЗИНЗС и с чл. 83, ал. 2 от ППЗИНЗС. Поради това извел, че дежурното осветление и проверките от надзорно-охранителен състав през нощта не са незаконосъобразни действия. Съгласно заповед № Л-200/05.08.2016 г. на началника на затвора, следва да се извършват най-малко 2 междинни проверки за установяване числеността и личността на лицата, както и физическото им състояние. Съгласно заповед № Л-207/08.07.2020 г. на началника на затвора, следва да се извършват обходи през 45-60 мин. през нощта, а в зоната за повишена сигурност обходите следва да се извършват на всеки 30 мин. Съгласно заповед №

Л-47/15.02.2023 г. на началника на затвора, в зоната за повишена сигурност, където са настанени осъдените на доживотен затвор, в 22:00 ч. следва да се изключи и дежурното осветление. При проверка през отвора за наблюдение следва да се включи дежурното осветление, докато трае проверката. При желание на лицето, дежурното осветление може да не се изключва. Тези ограничения не излагат ищеца на изпитания, надхвърлящи по интензивност неизбежното ниво на страдание при престой в затвора. Приел, че всеки човек има различна търпимост на светлина и шум, но следва да има баланс между правата на задържаните по смисъла на чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС от една страна, и правото и възможността за изпълнение на служебните задължения от надзирателите, от друга страна. Изграденото дежурно осветление в затвора, което функционира през нощта, е с оглед непрекъснатото наблюдение за спазване изискванията на чл. 312, т. 5 и т. 6 от ППЗИНЗС за реакция при евентуална промяна на поведението на лишените от свобода. Сред задълженията на служителите на ответника е осигуряването на физическото и психическото здраве на лишените от свобода. Ето защо, ищецът не е бил поставен в по-неблагоприятно положение от другите лишени от свобода.

Съгласно горесцитираната разпоредба на чл. 83, ал. 2 от ППЗИНЗС, ползването на лични телевизионни и радиоприемници се разрешава до 22,00 ч., след което електрозахранването на спалните помещения се изключва.

При така установеното, съдът извел, че след като не е налице нарушение на стандартите по чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС, то и претенцията по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС е изцяло неоснователна.

Настоящият състав на АССГ, троен състав намира решението за валидно, допустимо и правилно като съответно на материалния закон.

АССГ е изяснил правнорелевантните факти в цялост и съответно е приложил закона, като е извел, че от събраните по делото доказателства не се установяват предпоставките на чл. 3, ал.2 от ЗИНЗС, съгласно която разпоредба: „За нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.“

Съдът е обсъдил пунктуално засегнатите от лицето твърдения за неправомерно поведение от страна на ответната администрация, с които да са засегнати правата му в по-голяма степен от тази, предвидена за изтърпяване на наказанието му.

Не се споделят възраженията от касационната жалба за бланкетност на решението и необсъждане на релевантни факти.

Във връзка с оплакването за неадекватна медицинска грижа, съдът е назначил съдебно-медицинска експертиза, която е обсъдил и извел съответни изводи. Споделят се същите, вкл. и в частта им, че въпреки допускането от страна на вещото лице, че липсата на физическо натоварване в затвора може да е довело до напредване развитието на „многоетажната остеохондроза, протрузии и дискови хернии в шийната и поясната област на гръбначния стълб“, то последното не попада в хипотезата на изброените предпоставки на чл.3, ал.2 от ЗИНЗС. Следва да бъде допълнено, че съгласно изготвена медицинска справка по делото на АССГ №11162/2023г. / л. 107, л. 108/ от доктор М. Т. при Затвора С. се установява, че лицето многократно е отказвало прегледи, лабораторни и други изследвания, както и физически преглед, което е и обективизирано в заявление от 2020г. Въпреки това и от последващо извършените изследвания / на 28.09.2021г. в УМБАЛ СМ Пирогов/ се установява „множествена остеохондроза

на гръбначния стълб в шиен и лумбален поясен отдел“, както и „протрузии и дискови хернии“, поради което е направено допълнително изследване е илктромиографско изследване, което не установява парези. Съобразено е, че лицето е вегетарианец, поради което му е назначена съответна диета. Всичко изложено води до извод, че в рамките на изтърпяване на наказанието за лицето са предприемани съответни медицински мерки, като е съобразявано и неговото желание. Поради това, правилен е изводът на съда, че не се установява никое от условията по чл. 3, ал.2 от ЗИНЗС във връзка с медицинското обслужване на лицето, а напротив – взети са всички мерки в рамките на неговото желание.

Правилни са изводите на съда и по отношение на режима на осветление в затвора С., поради което не следва да се преповтарят. Следва да бъде съобразен факта, че личните неудобства на лишените от свобода, между които режимът на осветление поради безопасност, са вследствие именно на това лишаване и оптимално организиране на работата на надзирателите. Със сигурност предвиждането на такъв режим не попада в изброените случаи на чл.3, ал.2 от ЗИНЗС. По отношение на телевизионните приемници съдът е изложил достатъчни и обосновани мотиви при съобразяване с разпоредбата на чл. 83 от ППЗИНЗС.

С оглед така установените обстоятелства, сочещи на липса на предпоставките на чл.3 от ЗИНЗС, съдът правилно е извел, че претенцията по чл. 284, ал.1 от ЗИНЗС се явява изцяло неоснователна. С оглед изложеното, касационната жалба се явява неоснователна и следва да бъде оставена без уважение.

Воден от горното, настоящият касационен XVII-ми състав при АССГ

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА Решение 24559/16.07.2025г. на АССГ по административно дело № 11162/2023г. по описа на съда.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ

ЧЛЕНОВЕ